

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

18 päivänä syyskuuta 2014*

Ennakkoratkaisupyyntö — Lentoliikenne — Lentoliikenteen harjoittamisen yhteiset säännöt Euroopan unionissa — Asetus (EY) N:o 1008/2008 — Hinnoittelun vapaus — Matkatavaroiden lennolle kirjaaminen — Lisämaksu — Lentohintojen käsite — Kuluttajansuoja — Sakon määrääminen lentoliikenteen harjoittajalle kohtuuttoman sopimusehdon vuoksi — Kansallisen oikeuden sääntö, jonka mukaan matkustajan kuljettamisen ja matkatavaran lennolle kirjaamisen on sisällyttävä lentolipun perushintaan — Yhteensoveltuvuus unionin oikeuden kanssa

Asiassa C-487/12,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Juzgado de lo Contencioso-Administrativo n° 1 de Ourense (Espanja) on esittänyt 23.10.2012 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 2.11.2012, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Vueling Airlines SA

vastaan

Instituto Galego de Consumo de la Xunta de Galicia,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja T. von Danwitz sekä tuomarit E. Juhász, A. Rosas (esittelevä tuomari), D. Šváby ja C. Vajda,

julkisasiamies: Y. Bot,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Ferreira,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 8.1.2014 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Vueling Airlines SA, edustajinaan abogado J. M. Rodríguez Cárcamo ja abogado B. García Gómez,
- Instituto Galego de Consumo de la Xunta de Galicia, edustajinaan O. Peñas González ja I. Torralba Mena,
- Espanjan hallitus, asiamiehinään A. Rubio González ja S. Centeno Huerta,
- Euroopan komissio, asiamiehinään J. Rius ja N. Yerrell,

* Oikeudenkäyntikieli: espanja.

kuultuaan julkisasiamiehen 23.1.2014 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,
on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee lentoliikenteen harjoittamisen yhteisistä säännöistä yhteisössä 24.9.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1008/2008 (EUVL L 293, s. 3) 22 artiklan 1 kohdan tulkintaa.
- 2 Tämä ennakkoratkaisupyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Vueling Airlines SA (jäljempänä Vueling Airlines) ja Instituto Galego de Consumo de la Xunta de Galicia (Galician autonomisen alueen kuluttajansuojaelin, jäljempänä Instituto Galego de Consumo) ja joka koskee viimeksi mainitun Vueling Airlinesille määräämää sakkoa, joka on seuraamus kyseisen yhtiön lentokuljetussopimusten sisällöstä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Kansainvälinen oikeus

- 3 Euroopan yhteisö allekirjoitti eräiden kansainvälistä ilmakuljetusta koskevien sääntöjen yhtenäistämistä Montrealissa 28.5.1999 tehdyn yleissopimuksen 9.12.1999, ja kyseinen sopimus hyväksyttiin sen puolesta 5.4.2001 tehdyllä neuvoston päätöksellä 2001/539/EY (EYVL L 194, s. 38; jäljempänä Montrealin yleissopimus).
- 4 Montrealin yleissopimuksen 17–37 artikla kuuluvat sen III lukuun, jonka otsikko on ”Rahdinkuljettajan vastuu ja vahingonkorvauksen laajuus”.
- 5 Kyseisen yleissopimuksen 17 artiklassa, jonka otsikko on ”– – matkatavaravahinko”, määrätään seuraavaa:

”– –

2. Rahdinkuljettaja on vastuussa kirjatun matkatavaran tuhoutumisesta, katoamisesta tai vahingoittumisesta aiheutuneesta vahingosta ainoastaan sillä edellytyksellä, että tuhoutumisen, katoamisen tai vahingoittumisen aiheuttanut tapahtuma sattui ilma-aluksessa tai sellaisena aikana, jolloin kirjattu matkatavara oli rahdinkuljettajan huostassa. Rahdinkuljettaja ei kuitenkaan ole vastuussa, jos ja siinä määrin kuin vahinko aiheutui matkatavaran omasta viasta, laadusta tai puutteellisuudesta. Käsimatkatavaran osalta, henkilökohtaiset tavarat mukaan luettuina, rahdinkuljettaja on vastuussa, jos vahinko aiheutui rahdinkuljettajan taikka sen palveluksessa olevan henkilön tai asiamiehen huolimattomuudesta.

3. Jos rahdinkuljettaja myöntää kirjatun matkatavaran katoamisen tai jos kirjattu matkatavara ei ole saapunut perille kahdenkymmenen päivän kuluttua siitä päivästä, jona sen olisi pitänyt saapua, matkustajalla on oikeus saattaa rahdinkuljettajaa vastaan voimaan kuljetussopimuksesta johtuvat oikeudet.

4. Jollei toisin määrätä, tässä yleissopimuksessa käsitteellä ’matkatavara’ tarkoitetaan sekä kirjattua matkatavaraa että käsimatkatavaraa.”

Unionin oikeus

- 6 Asetus N:o 1008/2008 annettiin EY 80 artiklan 2 kohdan perusteella; tämä määräys vastaa SEUT 100 artiklan 2 kohtaa, joka kuuluu EUT-sopimuksen VI osastoon, jonka otsikko on ”Liikenne” ja joka mahdollistaa aiheellisten säännösten antamisen muun muassa lentoliikenteen alalla. Kyseisellä asetuksella on laadittu uudelleen useita asetuksia, joihin kuuluu lentoliikenteen kuljetus- ja rahtimaksuista 23.7.1992 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 2409/92 (EYVL L 240, s. 15).
- 7 Asetuksen N:o 1008/2008 johdanto-osan 16 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:
”Asiakkaiden olisi voitava vertailla tehokkaasti eri lentoyhtiöiden lentoliikennepalvelujen hintoja. Tästä syystä olisi aina ilmoitettava yhteisöstä alkavien lentoliikennepalvelujen osalta asiakkaan maksettavaksi tuleva lopullinen hinta kaikkine veroineen ja maksuineen. – –”
- 8 Kyseisen asetuksen I lukuun, jonka otsikko on ”Yleiset säännökset”, kuuluu sen 1 artikla, jonka otsikko on ”Kohde” ja jonka 1 kohdassa säädetään seuraavaa:
”Tässä asetuksessa säädetään – – yhteisön sisäisen lentoliikenteen hinnoittelusta.”
- 9 Samaan lukuun kuuluvassa 2 artiklassa, jonka otsikko on ”Määritelmät”, säädetään seuraavaa:
”Tässä asetuksessa tarkoitetaan
– –
4) ’lentoliikenteellä’ lentoa tai lentosarjaa, jolla kuljetetaan matkustajia, rahtia ja/tai postia korvausta tai vuokraa vastaan;
– –
13) ’yhteisön sisäisellä lentoliikenteellä’ yhteisön sisällä harjoitettavaa lentoliikennettä;
– –
15) ’istuinpaikkojen myynnillä’ sitä, että lentoliikenteen harjoittaja tai sen valtuutettu edustaja taikka lennon tilaaja myy suoraan yleisölle istuinpaikkoja ilman muita siihen liittyviä palveluja, kuten majoitusta;
– –
18) ’lentohinnoilla’ lentoliikenteen harjoittajille tai heidän edustajilleen taikka muille lipunmyyjille euroina tai paikallisessa valuutassa maksettavia hintoja matkustajien kuljettamisesta lentoliikenteessä sekä edellytyksiä, joilla kyseisiä hintoja sovelletaan, mukaan lukien edustajapalvelujen ja muiden lisäpalvelujen palkkiot ja ehdot;
19) ’kuljetusmaksuilla’ rahdin kuljettamisesta euroina tai paikallisessa valuutassa maksettavia hintoja sekä edellytyksiä, joilla kyseisiä hintoja sovelletaan, mukaan lukien edustajapalvelujen ja muiden lisäpalvelujen palkkiot ja ehdot;
– –”

- 10 Asetuksen N:o 1008/2008 IV lukuun, jonka otsikko on ”Hinnoittelua koskevat säännökset”, kuuluu sen 22 artikla, jonka otsikko on ”Hinnoittelun vapaus” ja jonka 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Yhteisön lentoliikenteen harjoittajat ja vastavuoroisuuden perusteella kolmansien maiden lentoliikenteen harjoittajat vahvistavat vapaasti lentohinnat ja kuljetusmaksut yhteisön sisäisessä lentoliikenteessä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 16 artiklan [, jonka otsikko on ”Julkisen palvelun velvoitteiden yleiset periaatteet”] 1 kohdan soveltamista.”

- 11 Kyseisen asetuksen samaan lukuun kuuluvan 23 artiklan, jonka otsikko on ”Tiedottaminen ja syrjäntäkielto”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Kun liikennöidään Euroopan yhteisön perustamissopimuksen soveltamisalaan kuuluvalla jäsenvaltion alueella sijaitsevalta lentoasemalta, yleisön saatavilla oleviin lentoliikenteen lentohintoihin ja kuljetusmaksuihin on sisällyttävä sovellettavat ehdot, kun lentohintoja ja kuljetusmaksuja tarjotaan tai julkaistaan missä tahansa muodossa, myös internetissä. Lopullinen hinta on aina ilmoitettava, ja sen on sisällettävä sovellettava lentohinta tai kuljetusmaksu sekä julkaisuhetkellä pakolliset ja ennakoitavat sovellettavat verot, maksut, lisämaksut ja palvelumaksut. Ilmoitetun lopullisen hinnan lisäksi on eriteltävä vähintään seuraavat:

- a) lentohinta tai kuljetusmaksu;
- b) verot;
- c) lentoasemamaksut; ja
- d) muut maksut, lisämaksut tai palvelumaksut, esimerkiksi turvatoimiin tai polttoaineeseen liittyvät maksut,

jos b, c ja d alakohdassa luetellut maksut on lisätty lentohintaan tai kuljetusmaksuun. Valinnaiset lisämaksut on ilmoitettava selkeästi, avoimesti ja yksiselitteisesti varausmenettelyn alussa, ja asiakkaan on voitava hyväksyä ne vapaaehtoisesti.

--”

Espanjan oikeus

- 12 Lentoliikenteestä 21.7.1960 annetun lain 48/1960 (Ley 48/1960 sobre Navegación Aérea) (BOE nro 176, 23.7.1960, s. 10291), sellaisena kuin se on muutettuna siviili-ilmailua koskevan valtion turvallisuusohjelman laatimisesta ja lentoturvallisuudesta 7.7.2003 annetun lain 21/2003 muuttamisesta 4.3.2011 annetulla lailla 1/2011 (Ley 1/2011 por la que se establece el Programa Estatal de Seguridad Operacional para la Aviación Civil y se modifica la Ley 21/2003, de 7 de julio, de Seguridad Aérea) (BOE nro 55, 5.3.2011, s. 24995, jäljempänä LNA), 97 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Lentoliikenteen harjoittajan on matkustajien ohella kuljetettava osana lipun hintaa matkatavarat asetuksilla vahvistetuissa painorajoissa yksittäisten tavaroiden määrästä ja koosta riippumatta.

Ylimääristä säädetään erikseen.

Tässä yhteydessä matkatavaroiksi ei katsota esineitä ja käsimatkatavaroita, jotka matkustaja kuljettaa mukanaan. Lentoliikenteen harjoittajan on kuljetettava maksutta matkustamossa käsimatkatavaroina esineet ja tavarat, jotka matkustaja kuljettaa mukanaan, mukaan lukien lentoasemalla sijaitsevista

kaupoista ostetut tavarat. Näiden esineiden tai tavaroiden ottaminen matkustamoon voidaan evätä vain esineen painoon tai kokoon liittyvistä turvallisuussyistä, kun otetaan huomioon ilma-alueksen ominaispiirteet.”

- 13 Kuninkaan asetuksella 1/2007, joka annettiin 16.11.2007, hyväksytyn kuluttajien ja käyttäjien suojasta annetun yleisen lain ja muiden täydentävien lakien konsolidoidun toisinnon (Real Decreto Legislativo 1/2007 por el que se aprueba el texto refundido de la Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios y otras leyes complementarias) (BOE nro 287, 30.11.2007, s. 49181; jäljempänä kuluttajansuojalaki) 82 §:ssä, jonka otsikko on ”Kohtuuttomien ehtojen käsite”, säädetään seuraavaa:

”1. Kohtuuttomiksi ehdoiksi katsotaan kaikki sopimusehdot, joista ei ole erikseen neuvoteltu, sekä kaikki käytännöt, joihin ei ole nimenomaisesti suostuttu, kun ne lojaliteettiperiaatteen vastaisesti aiheuttavat kuluttajan ja käyttäjän vahingoksi huomattavan epätasapainon osapuolten sopimuksesta johtuvien oikeuksien ja velvollisuuksien välille.

--

4. Edeltävissä momenteissa säädetystä huolimatta kohtuuttomiksi katsotaan joka tapauksessa ehdot, jotka 85-90 §:n mukaisesti:

--

- b. rajoittavat kuluttajan ja käyttäjän oikeuksia,
- c. merkitsevät vastavuoroisuuden puuttumista sopimuksessa,

--”

- 14 Kuluttajansuojalain 86 §:ssä, jonka otsikko on ”Kohtuuttomat ehdot kuluttajan ja käyttäjän olennaisten oikeuksien rajoittamisen vuoksi”, säädetään seuraavaa:

”Kohtuuttomiksi katsotaan joka tapauksessa ehdot, jotka rajoittavat kuluttajalle ja käyttäjälle tahdonvaltaisain tai pakottavin oikeussäännöin myönnettyjä oikeuksia tai joilla evätään ne, ja erityisesti ehdot, joiden mukaan

--

7. kuluttajan ja käyttäjän oikeuksista jollain muulla tavoin luovutaan tai niitä rajoitetaan.”

- 15 Kyseisen lain 87 §:ssä, jonka otsikko on ”Kohtuuttomat ehdot vastavuoroisuuden puuttumisen vuoksi”, säädetään seuraavaa:

”Kohtuuttomiksi katsotaan ehdot, jotka lojaliteettiperiaatteen vastaisesti merkitsevät vastavuoroisuuden puuttumista sopimuksessa kuluttajan ja käyttäjän haitaksi ja joita ovat erityisesti

--

- 6. ehdot, joilla erityisesti toistuvissa tai jatkuvissa palvelu- tai tavarantoimitussopimuksissa asetetaan raskaita tai suhteettomia esteitä kuluttajan ja käyttäjän sopimukseen perustuvien oikeuksien käyttämiseksi, asetetaan kohtuuttomia määräaikoja, luovutaan kuluttajan ja käyttäjän oikeudesta päättää tällainen sopimus tai rajoitetaan sitä sulkemalla tällainen oikeus pois tai tekemällä sen käyttämisestä vaikeaa tai puututaan tämän oikeuden käyttämiseen sovitun menettelyn mukaisesti, kuten vahvistettaessa muodollisuuksia, jotka poikkeavat sopimuksen tekemiseksi edellytetyistä

muodollisuuksista, tai kieltäytytään palauttamasta ennakkoon maksettuja rahamääriä, tai vaaditaan maksamaan todellisuudessa suorittamattomista palveluista tai annetaan elinkeinonharjoittajalle oikeus panna yksipuolisesti täytäntöön sopimuksessa olevia seuraamuslausekkeita tai vahvistetaan korvauksia, jotka eivät vastaa tosiasiallisesti aiheutettuja vahinkoja.”

- 16 Kuluttajansuojalain 89 §:ssä, jonka otsikko on ”Kohtuuttomat ehdot, jotka vaikuttavat sopimuksen syntymiseen ja täytäntöönpanoon”, säädetään seuraavaa:

”Kohtuuttomiksi katsotaan joka tapauksessa seuraavat ehdot:

--

5. Hinnankorotukset lisäpalveluista, rahoitus, lykkäykset, lisäkustannukset, korvaus tai seuraamukset, jotka eivät vastaa lisäsuorituksia, jotka voidaan kussakin tapauksessa hyväksyä tai hylätä ja jotka esitetään riittävän selvästi ja erillisesti.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

- 17 Vuoden 2010 elokuussa María José Arias Villegas osti internetin välityksellä Vueling Airlines -lentoyhtiöltä lentolippuja. Kyseessä oli neljä meno-paluulippua, joilla hän ja kolme muuta henkilöä voivat matkustaa A Coruñan (Espanja) ja Amsterdamin (Alankomaat) välillä 18. ja 23.10.2010. Koska Arias Villegas kirjasi lennolle yhteensä kaksi matkalaukkuja asianomaiselle neljälle matkustajalle, Vueling Airlines korotti lentolippujen perushintaa 40 eurolla eli kymmenellä eurolla matkatavaraa ja matkaa kohden, jolloin hinnaksi tuli 241,48 euroa.
- 18 Kyseessä olevan matkan jälkeen Arias Villegas teki kantelun Vueling Airlinesista Ourense kunnalle ja moitti kyseistä lentoyhtiötä siitä, että tämä oli käyttänyt kohtuutonta ehtoa asianomaisessa lentokuljetussopimuksessa. Hänen mukaansa kyseinen ehto on ristiriidassa sovellettavan Espanjan lainsäädännön kanssa, sillä kyseisessä lainsäädännössä annetaan lentomatkustajalle oikeus kirjata matkalaukku lennolle lisämaksutta. Kyseinen kantelu siirrettiin Instituto Galego de Consumolle, joka aloitti Vueling Airlinesia vastaan seuraamusmenettelyn, jonka päätteeksi kyseiselle yhtiölle määrättiin 3 000 euron sakko. Kyseinen seuraamus perusteltiin LNA:n 97 §:n sekä kuluttajansuojaa koskevan Espanjan säännösten tietyjen säännösten ja erityisesti kuluttajansuojalain 82, 86, 87 ja 89 §:n rikkomisella.
- 19 Tehtyään tuloksettomalla hallinnon sisäisen valituksen kyseisestä seuraamuksesta Vueling Airlines saattoi asian Juzgado de lo Contencioso-Administrativo nº 1 de Ourense (Ourense hallintotuomioistuimien nro 1) käsiteltäväksi. Se väittää kyseisessä tuomioistuimessa, että Euroopan unionin oikeudessa ja erityisesti asetuksen N:o 1008/2008 22 artiklassa säädetään hinnoittelun vapauden periaatteesta, jonka mukaan lentoliikenteen harjoittajat voivat vahvistaa lippujen perushinnan, joka ei sisällä matkatavaroita lennolle, ja korottaa tätä hintaa myöhemmin, jos asiakas haluaa kirjata matkatavaroita lennolle. Instituto Galego de Consumo väittää sen sijaan, että lentoliikenteen hinnoittelun vapautta koskeva unionin säännöstö ei ole esteenä Espanjan oikeuden säännöksille, joissa säänneltäessä lentokuljetussopimuksen sisältöä annetaan matkustajille oikeus kirjata automaattisesti tietyntyyppiset matkatavarat lennolle osana kuljetussuoritusta.
- 20 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan Espanjan lainsäädännössä annetaan selvästi kuluttajalle oikeus kirjata tietyntyyppiset matkatavarat aina lennolle lentolipun perushintaa korottamatta. Tällainen oikeus on sen mukaan looginen ja kohtuullinen kuluttajansuojatoimi, joka liittyy jopa matkustajan ihmisarvoon. Koska tämä oikeus kuuluu lentokuljetussopimuksen oikeudelliseen määritelmään niiden palvelusuoritusten joukossa, jotka kaikkien tätä toimintaa harjoittavien yhtiöiden on yleisesti ottaen taattava, se ei ole vastoin hinnoittelun vapauden periaatetta.

- 21 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa tästä, että on matkustajan tehtävä päättää, haluaako hän kirjata matkatavaraa lennolle, ja että kirjatun matkatavaran kuljettaminen vaikuttaa myös lennon polttoainekustannuksiin ja hallinointiin. Näihin vaikuttaa kuitenkin myös matkustajan ominaispaino tai lentokoneen wc:iden käyttö lennon aikana, mutta lentoyhtiöt eivät kuitenkaan voi tämän vuoksi korottaa lipun perushintaa, koska tällainen menettely vaikuttaisi kyseisen tuomioistuimen mukaan matkustajan ihmisarvoon ja hänen oikeuksiinsa kuluttajana.
- 22 Kyseinen tuomioistuin toteaa, että käsiteltävässä asiassa Arias Villegasia houkutti Vueling Airlinesin internetsivustolla mainostettu lipun alhainen hinta. Lipunostoprosessin aikana hän havaitsi, että ilmoitettuun hintaan ei sisältynyt mahdollisuutta kirjata matkatavaraa lennolle, vaikka suunniteltu matka edellytti loogisesti matkatavaran lennolle kirjaamista. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan kuluttajan oli näin ollen luovuttava paitsi Espanjan lainsäädännössä vahvistetusta oikeudesta kirjata lennolle yksi matkalaukku matkustajaa kohden myös maksettava matkatavaroiden kirjaamisesta lisämaksu, josta ei ilmoitettu ennakolta asianomaisen lentoyhtiön internetsivustolla.
- 23 Tässä tilanteessa Juzgado de lo Contencioso-Administrativo n° 1 de Ourense päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:
- ”Onko – – asetuksen – – N:o 1008/2008 22 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että se on esteenä kansalliselle säännökselle ([LNA:n] 97 §), jonka mukaan matkustajalentoliikenneyhtiöiden on aina annettava matkustajille oikeus kirjata matkalaukku lennolle ostetun lipun perushintaan nähden lisämaksua tai korotusta maksamatta?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

- 24 Kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko asetuksen N:o 1008/2008 22 artiklan 1 kohta esteenä kansallisen oikeuden säännölle, jonka mukaan lentoliikenteen harjoittajien on kaikissa tilanteissa kuljetettava lentolipun hinnalla paitsi matkustaja myös tämän lennolle kirjaamat matkatavarat, jos kyseiset matkatavarat täyttävät tietyt muun muassa niiden painoa koskevat vaatimukset, eikä tällaisten matkatavaroiden kuljettamisesta voida vaatia minkäänlaista lisämaksua.
- 25 Aluksi on todettava, että Espanjan hallitus väitti kirjallisissa huomautuksissaan sekä unionin tuomioistuimessa pidetyssä suullisessa käsittelyssä, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tulkitsee pääasiassa kyseessä olevaa kansallista lainsäädäntöä virheellisesti. Espanjan hallituksen mukaan kyseinen lainsäädäntö koskee lentokuljetussopimuksen sisältöä ja muun muassa lentoyhtiöiden velvollisuutta varmistaa matkustajien matkatavaroiden kuljetus. Kyseisellä säännöksellä ei näin ollen säännellä matkalipun hintaa eikä velvoiteta mitenkään lentoyhtiöitä kuljettamaan maksutta lennolle kirjattuja matkatavaroita.
- 26 Tästä on muistutettava, että unionin tuomioistuimen tehtävänä ennakkoratkaisumenettelyssä ei ole lausua kansallisten säännösten tulkinnasta eikä antaa ratkaisua siitä, onko kansallinen tuomioistuin tulkinnut näitä säännöksiä oikein (ks. mm. tuomio Corsten, C-58/98, EU:C:2000:527, 24 kohta; tuomio Dynamic Medien, C-244/06, EU:C:2008:85, 19 kohta; tuomio Angelidaki ym., C-378/07-C-380/07, EU:C:2009:250, 48 kohta ja tuomio Samba Diouf, C-69/10, EU:C:2011:524, 59 kohta).
- 27 Tässä tilanteessa ennakkoratkaisupyyntöä on tarkasteltava ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen näkökulmasta, joka on se, että pääasiassa kyseessä olevassa säännöstössä velvoitetaan lentoliikenteen harjoittajat kuljettamaan kaikissa tilanteissa lentolipun hinnalla matkustajien lennolle kirjaamat matkatavarat, jos kyseiset matkatavarat täyttävät tietyt muun muassa niiden painoa koskevat vaatimukset, eikä tällaisten matkatavaroiden kuljettamisesta voida vaatia minkäänlaista lisämaksua.

- 28 On muistutettava, että asetuksella N:o 1008/2008 säädellään muun muassa unionin sisäisten lentoliikennepalvelujen hinnoittelua. Kyseisen asetuksen 22 artiklan 1 kohdan mukaan lentoliikenteen harjoittajat vahvistavat vapaasti ”lentohinnat”, jotka määrittellään 2 artiklan 18 alakohdassa siten, että ne koskevat muun muassa lentoliikenteen harjoittajille maksettavia hintoja matkustajien kuljettamisesta lentoliikenteessä sekä edellytyksiä, joilla kyseisiä hintoja sovelletaan. Kyseisen asetuksen nimenomaisena tarkoituksena on siis hinnoittelun vapaus, kun on kyse matkustajien kuljettamisesta, eikä siinä käsitellä erityisesti matkustajien lennolle kirjaamien matkatavaroiden kuljetuspalvelun hinnoittelua.
- 29 Asetuksen N:o 1008/2008 2 artiklan 18 alakohdassa esiintyvistä ilmaisista ”lentohinnat” on todettava, että kyseisen säännöksen eri kieliversiot poikkeavat tietyssä määrin toisistaan. Muun muassa ruotsinkielisessä versiossa (passagerarpriser) käytetään ranskankielistä versiota ”tarifs des passagers” (matkustajahinnat) vastaavaa ilmaisua, kun taas espanjankielisessä versiossa (tarifas aéreas) ja englanninkielisessä versiossa (air fares) viitataan lentokuljetusmaksuihin, saksankielisessä versiossa (Flugpreise) ja suomenkielisessä versiossa lentohintoihin ja tanskankielisessä versiossa (flybilletpriser) ja vironkielisessä versiossa (piletihinnad) lippujen hintoihin.
- 30 Tämän osalta on muistutettava vakiintuneesta oikeuskäytännöstä, jonka mukaan unionin oikeuden määräysten ja säännösten yhdenmukaisen soveltamisen ja siten myös yhdenmukaisen tulkinnan välttämättömyys estää sen, että epävarmassa tilanteessa tietyn säännöksen sanamuotoa tarkasteltaisiin erikseen vain asianomaisen kieliversion yhteydessä, ja edellyttää päinvastoin, että sitä tulkitaan ja sovelletaan muilla virallisilla kielillä laadittujen versioiden valossa (ks. mm. tuomio Stauder, 29/69, EU:C:1969:57, 3 kohta; tuomio EMU Tabac ym., C-296/95, EU:C:1998:152, 36 kohta ja tuomio Profisa, C-63/06, EU:C:2007:233, 13 kohta).
- 31 Unionin säädöksen erikielisten versioiden poiketessa toisistaan kyseessä olevaa säännöstä on tulkittava sen säännösten systematiikan ja tavoitteen mukaan, jonka osa säännös on (ks. mm. tuomio Bouchereau, 30/77, EU:C:1977:172, 14 kohta; tuomio Italia v. komissio, C-482/98, EU:C:2000:672, 49 kohta ja tuomio Eleftheri tileorasi ja Giannikos, C-52/10, EU:C:2011:374, 24 kohta).
- 32 Tässä tilanteessa on todettava, että asetuksen N:o 1008/2008 IV luvun, joka sisältää hinnoittelua koskevia säännöksiä, 22 artiklan 1 kohtaa, joka koskee hinnoittelun vapautta, täydennetään 23 artiklan 1 kohdalla, jolla pyritään takaamaan muun muassa jäsenvaltion alueella sijaitsevalta lentoasemalta lähtevän lentoliikenteen hinnoista tiedottaminen ja hinnoittelun avoimuus ja jolla näin ollen myötävaikutetaan näitä palveluja käyttävän asiakkaan suojaamiseen (ks. vastaavasti tuomio ebookers.com Deutschland, C-112/11, EU:C:2012:487, 13 kohta). Viimeksi mainitussa säännöksessä säädetään tähän liittyen tiedottamis- ja avoimuusvelvoitteista, kun on kyse muun muassa lentohintoihin sovellettavista ehdoista, lopullisesta hinnasta, lentohinnoista ja niihin lisättävistä pakollisista ja ennakoitavista hinnan osatekijöistä sekä vapaaehtoisista lisämaksuista, jotka liittyvät palveluihin, joilla täydennetään varsinaista lentoliikennepalvelua.
- 33 Siitä huolimatta, ettei asetuksen N:o 1008/2008 23 artiklan 1 kohta koske nimenomaisesti matkatavaroiden kuljettamisen hinnoittelua, on katsottava, että kyseisessä säännöksessä säädetty velvoitteet kattavat myös kyseisen hinnoittelun, kun otetaan huomioon muun muassa lentoliikennepalvelujen hintojen tehokkaan vertailtavuuden tavoite, joka vahvistetaan kyseisen asetuksen johdanto-osan 16 perustelukappaleessa.
- 34 Kuten julkisasiamies korosti muun muassa ratkaisuehdotuksensa 46 kohdassa, on lisäksi todettava, että matkatavaran lennolle kirjaamiseen liittyvä lisämaksu on asetuksen N:o 1008/2008 2 artiklan 18 alakohdassa tarkoitettu edellytys, jolla lentoliikenteen harjoittajalle matkustajan kuljettamisesta lentoliikenteessä maksettavaa hintaa sovelletaan.
- 35 On näin ollen katsottava, että asetusta N:o 1008/2008 sovelletaan matkatavaroiden kuljetukseen liittyvien hintojen vahvistamiseen.

- 36 Tavasta, jolla kyseiset hinnat on vahvistettava, asetuksen N:o 1008/2008 23 artiklan 1 kohdassa edellytetään muun muassa yhtäältä, että lentoliikennepalvelun pakolliset ja ennakoitavat hinnanmuodostustekijät ilmoitetaan aina lopullisen hinnan osatekijöinä ja toisaalta, että lisämaksut, jotka liittyvät palveluun, joka ei ole pakollinen eikä välttämätön itse lentoliikennepalvelun kannalta, ilmoitetaan selkeästi, avoimesti ja yksiselitteisesti varausmenettelyn alussa ja että asiakas voi hyväksyä ne nimenomaisesti valitsemalla (ks. vastaavasti tuomio ebookers.com Deutschland, EU:C:2012:487, 14 kohta).
- 37 Sen kysymyksen ratkaisemiseksi, sallitaanko asetuksessa N:o 1008/2008 se, että veloitetaan maksamaan erillinen hinta lennolle kirjattujen matkatavaroiden kuljetuspalvelusta, on näin ollen määritettävä, onko tällaisten matkatavaroiden kuljettamisesta maksettava maksu lentoliikennepalvelun hinnan pakollinen ja ennakoitava tekijä, vai onko se valinnainen lisämaksu, joka liittyy lisäpalveluun.
- 38 Lentoyhtiöiden liiketoimintakäytäntö on perinteisesti muodostunut siitä, että matkustajien on annettu kirjata lennolle matkatavaroita lisämaksuja maksamatta. Koska lentoyhtiöiden liiketoimintamallit ovat kuitenkin kehittyneet huomattavasti lentoliikenteen yleistymisen vuoksi, on todettava, että tietyt yhtiöt noudattavat nykyään liiketoimintamallia, joka muodostuu lentoliikennepalvelujen tarjoamisesta mahdollisimman alhaisin hinnoin. Tässä tilanteessa matkatavaroiden kuljettamiseen liittyvillä kustannuksilla tällaisten palvelujen hinnanmuodostustekijänä on suhteessa enemmän merkitystä kuin ennen, minkä vuoksi asianomaiset lentoliikenteen harjoittajat voivat haluta vaatia lisämaksun maksamista tällä perusteella. Ei myöskään voida sulkea pois sitä, että tietyt lentomatkustajat matkustavat mieluummin ilman lennolle kirjattuja matkatavaroita, jos tällainen toimintatapa alentaa heidän lentolippunsa hintaa.
- 39 Edellä esitetyn perusteella on katsottava, että lentomatkustajien lennolle kirjaamien matkatavaroiden kuljetuksesta maksettava maksu voi olla asetuksen N:o 1008/2008 23 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu valinnainen lisämaksu, koska tällaista palvelua ei voida pitää pakollisena eikä väistämättömänä kyseisten matkustajien kuljettamiseksi.
- 40 Kun sen sijaan on kyse matkatavaroista, joita ei ole kirjattu lennolle – eli käsimatkatavaroista –, täydellisen vastauksen antamiseksi ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle on todettava, että näiden matkatavaroiden on lähtökohtaisesti katsottava olevan matkustajien kuljetukseen liittyvä pakollinen tekijä, joiden kuljettamiseen ei näin ollen voida soveltaa lisämaksua, jos tällainen käsimatkatavara on painoa ja kokoa koskevien kohtuullisten edellytysten mukainen ja täyttää sovellettavat turvallisuusmääräykset.
- 41 Kuten julkisasiamies teki ratkaisuehdotuksensa 54 ja 55 kohdassa, on nimittäin muistutettava eroista lennolle kirjattujen matkatavaroiden kuljetuspalvelun ominaispiirteiden ja käsimatkatavaroiden kuljetuspalvelun ominaispiirteiden välillä. Tästä on todettava, että kun lennolle kirjatut matkatavarat uskotaan lentoliikenteen harjoittajan haltuun, se ottaa tehtäväkseen varmistaa niiden käsittely ja niistä huolehtiminen, mikä saattaa aiheuttaa sille lisäkustannuksia. Lennoille kirjaamattomien matkatavaroiden ja erityisesti matkustajalla mukanaan olevien henkilökohtaisten tavaroiden kuljettamisessa tilanne ei ole tämä.
- 42 Tämä ero lennolle kirjattujen matkatavaroiden ja käsimatkatavaroiden kuljettamisessa ilmenee myös säännöstössä, joka koskee lentoliikenteen harjoittajan vastuuta matkatavaroille aiheutuneista vahingoista, sellaisena kuin se ilmenee Montrealin yleissopimuksen, jonka sopimuspuoli unioni on, määräyksistä. Kyseisen yleissopimuksen 17 artiklan 2 kohdan mukaan rahdinkuljettaja on vastuussa kirjatulle matkatavaralle aiheutuneesta vahingosta ainoastaan sillä edellytyksellä, että vahingon aiheuttanut tapahtuma sattui ilma-aluksessa tai sellaisena aikana, jolloin kirjattu matkatavara oli rahdinkuljettajan huostassa, kun taas käsimatkatavaran osalta rahdinkuljettaja on vastuussa vain, jos vahinko aiheutui rahdinkuljettajan taikka sen palveluksessa olevan henkilön tai asiamiehen huolimattomuudesta.

- 43 Pääasiassa kyseessä olevan kaltaisesta kansallisesta säännöstöstä, jonka mukaan lentoliikenteen harjoittajan on kaikissa tilanteissa kuljetettava lentolipun hinnalla paitsi matkustaja myös tämän lennolle kirjaamat matkatavarat, jos kyseiset matkatavarat täyttävät tietyt muun muassa niiden painoa koskevat vaatimukset, eikä tällaisten matkatavaroiden kuljettamisesta voida vaatia minkäänlaista lisämaksua, on todettava, että on ilmeistä, ettei tällainen säännöstö mahdollista sitä, että lentoliikenteen harjoittajat laskuttavat erikseen tällaisen lisämaksun, joka perustuu lennolle kirjattujen tavaroiden kuljettamiseen, eikä siis matkustajien kuljettamisen hinnan vahvistamista vapaasti.
- 44 Tästä on todettava, että unionin oikeus ei ole esteenä – sanotun vaikuttamatta muun muassa kuluttajansuojan alalla annettuihin säännöksiin (ks. vastaavasti tuomio *ebookers.com Deutschland*, EU:C:2012:487, 17 kohta) – sille, että jäsenvaltiot vahvistavat lentokuljetussopimuksen eri näkökohtia koskevia sääntöjä erityisesti kuluttajien suojelemiseksi väärinkäytöksiltä. Tällaisella kansallisella säännöstöllä ei kuitenkaan voida asettaa kyseenalaiseksi asetuksen N:o 1008/2008 hinnoittelua koskevia säännöksiä.
- 45 Kansallinen säännöstö, jonka mukaan lennolle kirjattujen matkatavaroiden kuljettamisesta maksettavan hinnan on aina kuuluttava lentolipun perushintaan, estää vahvistamasta lentolipulle, joka sisältää oikeuden kirjata lennolle matkatavaroita, erilaista hintaa kuin lentolipulle, joka ei mahdollista tätä. Paitsi että se on näin ollen ristiriidassa sen kanssa, että lentoliikenteen harjoittajat voivat vahvistaa vapaasti hinnat matkustajien kuljettamisesta lentoliikenteessä sekä edellytykset, joilla näitä hintoja sovelletaan, asetuksen N:o 1008/2008 2 artiklan 18 alakohdan ja 22 artiklan 1 kohdan mukaisesti, sillä saatetaan myös asettaa kyseenalaiseksi muun muassa kyseisen asetuksen tavoite, joka on se, että mahdollistetaan tällaisten hintojen tehokas vertailu, koska lentoliikenteen harjoittajat, joita tällainen kansallinen säännöstö koskee, eivät saa esittää erillistä hintaa lennolle kirjattujen matkalaukkujen kuljetuspalvelulle, kun taas lentoyhtiöt, joihin sovelletaan toisen jäsenvaltion säännöstöä, voivat tämän tehdä.
- 46 Koska lentoliikennepalvelujen hintojen tehokkaan vertailun mahdollistamista koskevan tavoitteen toteuttaminen edellyttää lisäksi asetuksen N:o 1008/2008 23 artiklan 1 kohdassa säädettyjen vaatimusten tiukkaa noudattamista, on muistutettava, että kun on kyse Vueling Airlinesilla kyseisen säännöksen nojalla olevien tiedottamis- ja avoimuusvelvoitteiden noudattamisesta, kansallisten viranomaisten on tarvittaessa selvitettävä, noudatetaanko näitä velvoitteita.
- 47 Lopuksi on todettava, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on kansallista säännöstöä soveltaessaan tulkittava sitä mahdollisimman pitkälle unionin oikeudesta johtuvien vaatimusten mukaisesti (tuomio *Engelbrecht*, C-262/97, EU:C:2000:492, 39 kohta; tuomio *ČEZ*, C-115/08, EU:C:2009:660, 138 kohta ja tuomio *Wall*, C-91/08, EU:C:2010:182, 70 kohta).
- 48 Sikäli kuin unionin oikeudessa tarkoitettua lopputulosta ei voida saavuttaa tulkitsemalla kansallista oikeutta unionin oikeuden mukaisella tavalla, kansallisen tuomioistuimen velvollisuutena on muun muassa varmistaa unionin oikeuden säännösten ja määräysten täysi oikeusvaikutus jättämällä tarvittaessa omasta aloitteestaan soveltamatta kaikkia unionin oikeuden kanssa ristiriidassa olevia kansallisia säännöksiä (ks. vastaavasti tuomio *Simmenthal*, 106/77, EU:C:1978:49, 24 kohta; tuomio *Berlusconi ym.*, C-387/02, C-391/02 ja C-403/02, EU:C:2005:270, 72 kohta; tuomio *Pupino*, C-105/03, EU:C:2005:386, 43 kohta ja tuomio *Melki ja Abdeli*, C-188/10 ja C-189/10, EU:C:2010:363, 43 kohta).
- 49 Edellä esitetyn perusteella esitettyyn kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 1008/2008 22 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että se on esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan lentoliikenteen harjoittajien on kaikissa tilanteissa kuljetettava lentolipun hinnalla paitsi matkustaja myös tämän lennolle kirjaamat matkatavarat, jos kyseiset matkatavarat täyttävät tietyt muun muassa niiden painoa koskevat vaatimukset, eikä tällaisten matkatavaroiden kuljettamisesta voida vaatia minkäänlaista lisämaksua.

Oikeudenkäyntikulut

- 50 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (viides jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Lentoliikenteen harjoittamisen yhteisistä säännöistä yhteisössä 24.9.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1008/2008 22 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että se on esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan lentoliikenteen harjoittajien on kaikissa tilanteissa kuljetettava lentolipun hinnalla paitsi matkustaja myös tämän lennolle kirjaamat matkatavarat, jos kyseiset matkatavarat täyttävät tietyt muun muassa niiden painoa koskevat vaatimukset, eikä tällaisten matkatavaroiden kuljettamisesta voida vaatia minkäänlaista lisämaksua.

Allekirjoitukset